

මහනුවර යුගයේ ගෙල පළඳනා වර්ගීකරණය හා ශ්‍රේණිගතකරණය (මහනුවර යුගයේ පෙති මාල ඇසුරින්)

පී.ඒ.එස්. ප්‍රනාන්දු

කුරුණෑගල ව්‍යාපෘතිය, මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල, රිදීගම.

pasfernando6@gmail.com

ප්‍රමුඛ පද: ගෙල පළඳනා, පෙති මාල, මහනුවර, වර්ගීකරණය, ශ්‍රේණිගතකරණය

හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලංකාවේ මහනුවර යුගයේ ආභරණ වර්ගීකරණය සහ ශ්‍රේණිගතකරණය මෙම අධ්‍යයනය මගින් සිදු කෙරේ. පුරාණ ආභරණ ඉතිහාසය, විකාශනය, ආභරණ වර්ග පිළිබඳ ව මින් පෙර අධ්‍යයනයන් රැසක් සිදු ව ඇත. නමුත් පුරාණ ආභරණ ඇසුරින් පුරාවිද්‍යාත්මක වර්ගීකරණයක් සහ ශ්‍රේණිගතකරණයක් පිළිබඳ අධ්‍යයන මෙතෙක් පැහැදිලි ව සිදු වී නොමැත. මෙම අධ්‍යයනය මගින් මහනුවර යුගයේ ගෙල පළඳනා විශේෂයක් වන පෙති මාල වර්ගීකරණය සහ ශ්‍රේණිගතකරණය කිරීමේ ඇති හැකියාව පිළිබඳ අවධානය යොමු කරනු ලැබේ.

ක්‍රමවේදය

දත්ත රැස් කිරීම සඳහා පූර්ව අධ්‍යයනයන් සහ ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනයන් සිදු කෙරිණ. මහනුවර ශ්‍රී දළදා මාලිගාවේ කෞතුකාගාරය, මහනුවර නගරයේ එමරල්ඩ් ජුවලර්ස් (Emarelled Jewellers), මහනුවර නගරයේ කිත්සිරි ඇන්ටික් ජුවලර් (Kithsiri Antique Jewellery) මෙම

අධ්‍යයනය සඳහා යොදා ගැනුණි. මුලින් ම අධ්‍යයනය සඳහා යොදා ගනු ලැබූ සියලු ම ග්‍රිවාහරණ අධ්‍යයනයේ පහසුව සඳහා අංකගත කරන ලදී. අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රය හඳුනාගැනීම සඳහා එම ක්ෂේත්‍රයේ නාමය කෙටිකර ඉංග්‍රීසි කැපිටල් අකුරු තුනකින් ද අධ්‍යයන වර්ෂය කෙටියෙන් එහි අග අංක දෙකෙන් ද ඉන්පසු අධ්‍යයනය සඳහා යොදා ගනු ලබන සෑම ග්‍රිවාහරණයක් සඳහා ම අංකයක් ලබා දෙන ලදී. දත්ත විශ්ලේෂණ ක්‍රමවේදයන් ලෙස පුරාවිද්‍යාත්මක වර්ගීකරණය සහ ශ්‍රේණිගතකරණය මෙම අධ්‍යයනය සඳහා යොදා ගැනේ.

ප්‍රතිඵල හා සාකච්ඡාව

අලංකාර කුඩා මල් පෙතිවලින් පෙති මාලය නිර්මාණය කර තිබේ. සිත් ඇදගන්නාසුළු පෙති මාලය වර්තමානයේත් කාන්තාවන් අතර ජනප්‍රිය ගෙල පළඳනාවකි. උඩරට සම්ප්‍රදායික මනාලිය අදටත් පෙති මාලය පළඳිනු ලැබේ. පෙති මාලයන්හි එක් විශේෂත්වයක් වනුයේ අනෙක් ග්‍රිවාහරණයන්ට වඩා දිගින්

යුක්ත වීමයි. ග්‍රීවාහරණ අංකගත කිරීමේ දී පෙති මාල 17ක් හමු විය. පෙති මාලයන්හි විශේෂ ලක්ෂණ හඳුනාගෙන ඒවා පහත පරිදි වර්ගීකරණය කරනු ලැබේ. මල් පෙත්තෙහි ස්වභාවය, මල් පෙත්ත සම්බන්ධ කර ඇති ආකාරය, ඇමුණුම් අනුව, ගාංවුව අනුව හා වර්ණය අනුව වර්ගීකරණය සිදු කෙරිණ. සාපේක්ෂ කාලනිර්ණයේ දී පුරාකෘතියට හෝ පුරාවිද්‍යාත්මක ක්ෂේත්‍රයට මුල් අවධියේ සිට වර්තමානය දක්වා අනුපිළිවෙළින් කාලයන් ලබාදේ. වර්ගීකරණය කරනු ලැබූ ග්‍රීවාහරණ ඒවායෙහි සියුම් ලක්ෂණ අනුව මහනුවර යුගයේ ඇති වූ සමාජ විපර්යාසන් පාදක කොට ගෙන ශ්‍රේණිගතකරණය සිදු කරන ලදී. ක්‍රි.ව. 1593 - ක්‍රි.ව. 1739 මහනුවර රාජ්‍යයේ මුල් සහ මැදි අවධිය, ක්‍රි.ව. 1739 - ක්‍රි.ව. 1815 මහනුවර රාජ්‍යයේ අවසන් අවධිය, ක්‍රි.ව. 1815 - ක්‍රි.ව. 1948 මහනුවර රාජ්‍යයෙන් පසු අවධිය යන ප්‍රධාන යුග තුනක් මහනුවර යුගයට අයත් ආහරණ සඳහා ඉදිරිපත් කරන ලදී. ඉන් මුල් අවධි දෙක මහනුවර යුගයේ සෘජු සංස්කෘතික නියෝජනයක් වන අතර අවසාන අවධිය මහනුවර යුගයේ කලාවේ ආභාසය සහිතව පැවත ආ එහි සෙවනැලි යුගයක් ලෙස සැලකිය හැකි ය. කන්ද උඩරට රාජධානිය පාලන මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස තිබූ තත්ත්වය ඉවත් වී ගිය ද එහි සංස්කෘතික ධාරාව තවත් සියවසකින් ඔබ්බට පැවති බව කුමාරස්වාමි වැනි පර්යේෂකයන් අනුව නිගමනය කළ හැකි ය. කාසි මාලයන්හි සඳහන් වර්ෂයන්, පැරණි ඡායාරූප, ප්‍රතිමා,

සැරසිලි රටා උපයෝගී කරගෙන ග්‍රීවාහරණ ශ්‍රේණිගතකරණය සිදු කරන ලදී. උදාහරණ ලෙස, මෙම මාලයන්හි කාසිය නිෂ්පාදිත වර්ෂය සඳහන් වේ. එබැවින් කාසි මාලයන්හි ඇති සැරසිලි රටා පෙති මාලයන්හි සැරසිලි රටා සමඟ සැසඳීමේ හැකියාව පවතී. මෙලෙස සැරසිලි රටා මූලික කරගෙන ග්‍රීවාහරණයන් කාලානුක්‍රමික පිළිවෙළකට දක්වන ලදී. මහනුවර යුගයේ මුල් අවධියේ සිංහල උඩරටයන්ගේ කලා නිර්මාණ දේශීය ලක්ෂණයන්ගෙන් යුක්තව නිර්මාණය විය. බාහිර ස්වාධීන රාජධානියක් වශයෙන් පැවති මුල් අවධියේ උඩරට රාජධානියේ සංස්කෘතියට බාහිර බලපෑම් නොවී ය. උඩරට රාජධානි වැසියන්ගේ සමාජීය, සංස්කෘතිය මෙකල ආහරණ සඳහා ද බලපාන්නට ඇත. එබැවින් දේශීය සැරසිලි ලක්ෂණයන්ගෙන් සමන්විත ග්‍රීවාහරණ මහනුවර යුගයේ මුල් අවධියේ නිර්මාණය විය. මධ්‍යකාලීන මුල් යුගයේ පටන් පෙති මාල නියෝජනය වූ බවට සාධක හමුවේ. මල් පෙති වලින් සමන්විත අලංකාර පෙති මාල දේශීය සැරසිලි රටාවන්ගෙන් සමන්විත ය.

"මධ්‍ය කාලීන ඉංග්‍රීසි කලාවට රෝස (සෙව්වන්දි) මල යම් සේ වී ද පූර්ව දේශීය කලාවට නෙලුන් මල ද එසේ මය" (කුමාරස්වාමි 1962, 94).

දේශීය සරල වෘත්තාකාර මෝස්තර අප්‍රමාණ ප්‍රභේ ද ඉපදවීමට පොහොසත් ය. සිංහල කලාකරුවාට වෘත්තයක් අභිමත පරිදි බෙදිය හැකි ව්‍යවහාරික ඡායාමිතිය පිළිබඳ මනා

දැනුමක් තිබුණි (එම 96). සතර පෙනි, අට පෙනි කුඩා බොහෝ මල් මෝස්තර, විශේෂ වර්ග වශයෙන් සඳහන් නොකෙරෙන පොදු මල් වශයෙන් සැලකෙයි. මෙවැනි මෝස්තර කරා පැමිණෙන්නේ නෙළුම් වාත්ත ලොප් කිරීමෙන් විය හැක (එම). මල් පෙත්තෙහි ස්වභාවය අනුව පෙනි මාල වර්ගීකරණය කරන ලදී. එහි දී පෙනි හතරක් සහිත මල් සහ පෙනි හයක් සහිත මල් හමු වේ. මේවා දේශීය සැරසිලි ලක්ෂණයන්ගෙන් සමන්විත වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ අභිවාර සම්බන්ධව ද මෙම පෙනි හය දැක්වෙන පුෂ්ප හමු වේ. උදාහරණ ලෙස කිවුල්කඩ අෂ්ටමහ ග්‍රහමණ්ඩල රූපය පෙන්වා දිය හැකිය (Wickramagama 2007,15). මීට අමතරව මධ්‍ය කාලීන සිංහල කලා (1992) කෘතියෙහි ද පාරම්පරික සිංහල සැරසිලි මෝස්තර (1999) කෘතියෙහි ද සිංහල පැරණි අතර පෙනි හතර පෙනි හය මල් දක්නට ලැබේ. උඩරටට ආවේණික පෙනි මාලය සතු විශේෂ ලක්ෂණයක් වනුයේ එය අනෙක් ග්‍රිවාහරණයන්ට වඩා දිගින් යුක්ත වීමය. උඩරටට ආවේණික ගෙල පළඳනාවක් වශයෙන් සැලකෙන පෙනි මාලයෙහි, මල් පෙත්තෙහි ස්වභාවය අනුව දේශීය ලක්ෂණ පෙන්නුම් කරයි. සරල, වෘත්තාකාර හැඩයෙන් යුක්තව නිර්මිත මෙම ගෙල පළඳනාව මහනුවර යුගයේ මුල් යුගය නියෝජනය කරන බව යෝජනා කළහැකිය. DMJ/15/O8 මල් පෙත්ත දේශීය සැරසිලි රටාවක් වන බිතර මලට සමානත්වයක් දක්වයි. මෙම මල් පෙනි විකාශනය දෙස

බැලීමේ දී පෙනි යන්නේ සරලත්වයේ සිට සංකීර්ණ ස්වභාවයක් නියෝජනය වන බවය. මෙම පුෂ්පයන් දෙස බැලීමේ දී පෙනි යන්නේ දේශීය ආභාෂයෙන් යුතු නිර්මාණයක් බවයි. එනම් බාහිර බලපෑම් මේ හා මිශ්‍ර වී නොමැත. එබැවින් දේශීය ලක්ෂණයන්ගෙන් සමන්විත මෙකී මාල උඩරට මුල් සහ මැද අවධිය නියෝජනය කරන බවට පැහැදිලි ය. සරල පෙනි හතරෙන්, පෙනි හයෙන් ඔබ්බට ගිය මෙම මාලයේ තවත් වර්ධිත අවස්ථාවක් අපට හමු වේ. ඒ දඟර සහිත මල් පෙනි සහ වෘත්ත භාගයන්ගෙන් සමන්විත දඟර සහිත මල් පෙනි වලින් යුතු ග්‍රිවාහරණයන් ය. මේවා ඉහත දක්වා ඇති මල් පෙනි වලින් වෙනස් වේ. මධ්‍යකාලීන සිංහල ආහරණ සඳහා දඟර සහිත සැරසිලි (සංගසුරිය සැරසිලි) යෙදීම මේ තුළින් දැක ගැනීමට ලැබේ.

“ලක්නවිති . . . දඟර ගැසුණු තනි සරල සුලිය ඇඳීමත් ඉතික්ඛිති සුලි ලක්ෂණයෙන් යුත් මාරුවෙන් මාරුවට යෙදුණු චක්‍ර සහිත සරල ලතා මෝස්තර ඇඳීම” (කුමාරස්වාමි 1962,105).

එනම් දක්ෂිණ භාරතීය සැරසිලි රටා මෙරට ග්‍රිවාහරණයන් සමඟ මිශ්‍ර වන්නට ඇත. එ නම් දකුණු ඉන්දියානු කුමාරිකාවන්, පාලකයින් මේ අවධියේ කන්ද උඩරට රාජධානියේ සමාජ, සංස්කෘතිය හා මිශ්‍ර විය. මෙකී ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඔවුන්ගේ කලාවන්ගේ ආභාෂය මෙරට කලාවන් හා මිශ්‍ර විය. ඉහත දක්වා

ඇති පෙනි මාලයන්ගෙන් භාරතිය ආභාෂයේ සංකලනයන් මේ තුළින් පෙනී යයි. යුරෝපීය ආභාෂය සහිත ග්‍රිවාහරණයන්හි අපට සුළු සහිත සැරසිලි රටාවන් හමුවේ. මහනුවර යුගයෙන් පසු අවධියේ නිර්මාණය වූ ගෙල පළඳනාවන්ගේ මෙවැනි ලක්ෂණ හමුවේ. තවද EMJ/15/01 මාල පෙනි එකම මාලයෙහි අපට දක්නට ලැබේ. එනම් පෙනි මාලයෙහි වෙනස් මල් පෙනි දෙකක් මාලය පුරාවට මෙහි ඇත. පෙනි මාලෙහි ආවේණික ලක්ෂණයන්ගෙන් මෙය බැහැර වූවකි. එනම් සාම්ප්‍රදායික පෙනි මාලය සඳහා එක ම හැඩයෙන් යුක්ත මල් පෙත්තක් භාවිත කෙරේ. මේ තුළින් පෙනි මාලයෙහි අලංකාරත්වයට හානියක් වී නොමැත. සාම්ප්‍රදායික පෙනි මාලයෙන් මෙකී සියුම් ලක්ෂණ නිසාවෙන් ඉහත පෙනි මාල වෙන් කර හඳුනාගැනීමට පුළුවන. මෙය පෙනි මාලයෙහි තවත් එක් අවධියක් ලෙස අපට හඳුන්වා දීමට පුළුවන. එබැවින් මෙම පෙනි මාල මහනුවර යුගයේ අවසන් අවධිය නියෝජනය කරන්නට ඇත. වෘත්තාකාර හැඩයෙන් යුතු පෙනි මාල වෙනුවට දික් හැඩති පෙනි මාල ද හමුවේ. මින් පෙර හමුවූ මල් පෙනි සියල්ලටම වඩා වෙනත් ස්වරූපයක් ගන්නා මෙම මාලය පෙනි මාලයන්හි තවත් වර්ධිත අවස්ථාවක් වශයෙන් පෙන්වාදිය හැකි ය. කාසි මාලයෙහි එන සුළු සහිත සැරසිලි රටාවට සමානත්වයක් පෙන්වයි. මේ හා සමාන සැරසිලි අංග සමකාලීන විය හැකි ය. සාම්ප්‍රදායික පෙනි මාලයන් අනෙක් ග්‍රිවාහරණයන්ට වඩා දිගින් යුක්ත වේ. මේ පෙනි මාලයෙහි

සාම්ප්‍රදායික ස්වරූපයයි. නමුත් මෙම පෙනි මාල අනෙක් පෙනි මාලයන් මෙන් වඩාත් දික් නොවේ. එබැවින් මෙම පෙනි මාලයන්හි ගංවු දක්නට ලැබේ. මෙම අවස්ථාව විශේෂ වේ. මින් පෙර අධ්‍යයනයට ලක් වූ පෙනි මාලයන්හි ගංවු හමු නොවුණි. සාම්ප්‍රදායික පෙනි මාලයන්ගෙන් වෙනස් වන මෙම පෙනි මාල විශේෂය මෙහි තවත් වර්ධිත අවස්ථාවක් වශයෙන් පෙනී යයි. එනම් සාම්ප්‍රදායික ලක්ෂණයන්ගෙන් බැහැර වන මෙම මාල මහනුවර යුගයෙන් පසු අවධිය නියෝජනය කරව බැව් පැහැදිලි ය.

පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයන්හි දී අවසන් අරමුණක් වන්නේ ද පුරාකෘතියට හෝ පුරාවිද්‍යා ක්ෂේත්‍රයට නිශ්චිත කාලනිර්ණයක් ලබා දීමයි. එබැවින් පුරාවිද්‍යාත්මක දත්ත විශ්ලේෂණ ක්‍රමවේදයන් වන වර්ගීකරණය, ශ්‍රේණිගතකරණය මගින් වඩාත් පහසුවෙන් නිවැරදි සාපේක්ෂ කාලනිර්ණයක් ලබාගත හැකි බව නිගමනය කළ හැක. මෙම අධ්‍යයනයේ දී මූලික වශයෙන් පදනම් කරගනු ලැබූයේ ආහරණ තුළින් ම ප්‍රකට වන නිර්මාණ ලක්ෂණ එකිනෙක හා පෙළ ගැස්වීමකි. එබැවින් මෙහි ඉදිරිපත් කර ඇති වර්ගීකරණය සහ ශ්‍රේණිගතකිරීම් පදනම සාපේක්ෂ කාලනිර්ණයක් ලෙස පරිපූර්ණ යැයි අදහස් නොකෙරේ. එවැනි කාලරාමුගත කිරීමකට ඇති හැකියාව යෝජනාකිරීමක් පමණක් වන අතර පුළුල් ව ගෝලීයව පැතිරී ඇති සාධක සමග සන්සන්ධනාත්මකව මෙම අධ්‍යයනය

ව්‍යාප්ත කළ හැකි බව පෙනී යයි. මෙම අධ්‍යයනය පහත පරාසයන් ඔස්සේ තවදුරටත් ව්‍යාප්ත කරමින් වර්ධනය කළ හැකි බව අප අපේක්ෂා කරමු. උදාහරණ, කාලානුක්‍රමික සංස්කෘතික වෙනස් වීමේ බලපෑම කොතෙක් දුරට ආහරණ කලාවට බලපෑවේ ද?, ආහරණයක ඇති මෝස්තර රටාව එය පැළඳි අය වෙත සමාජය තුළ පැවති ස්ථානය නිරූපනය කළේ ද?, තත්කාලීන සමාජ ස්ථරණය දැන ගැනීමට, ආහරණ නිෂ්පාදනය කරන්නාගේ සහ

පළඳින්නාගේ ආකල්ප හඳුනා ගැනීමට, තත්කාලීන සමාජ සිරිත්විරිත් දැන ගැනීමට, නිෂ්පාදන ද්‍රව්‍යයන් හඳුනා ගැනීමට, නිෂ්පාදන තාක්ෂණය හඳුනා ගැනීමට, තත්කාලීන සැරසිලි රටා හඳුනා ගැනීම ආදී වශයෙන් පෙන්වා දිය හැක.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

කුමාරස්වාමි, ඒ.කේ. (1962),
මධ්‍යකාලීන සිංහල කලා,
සංස්කෘතික දෙපාර්තමේන්තුව,
කොළඹ

මහනුවර යුගයේ මුල් සහ මධ්‍ය අවධිය	DMJ/15/A/01 EMJ/15/A/02	DMJ/15/A/08	DMJ/15/A/03 EMJ/15/A/01	DMJ/15/A/05 DMJ/15/A/09	DMJ/15/A/02 KAJ/15/A/05
මහනුවර යුගයේ අවසන් අවධිය	DMJ/15/A/07	DMJ/15/A/04	KAJ/15/A/05 DMJ/15/A/04	EMJ/15/A/01	EMJ/15/A/01
මහනුවර රාජ්‍යයෙන් පසු අවධිය	KAJ/15/A/01 KAJ/15/A/03	KAJ/15/A/04			